

Oppe på det bratte fjellplatået rett øst for denne gård, ligger en bygdeborg, som kalles Tjuveberget. Bare den søndre del av bergryggen er benyttet til borg og denne del er atskilt fra resten av fjellet ved en dyp og trang kløft. Borgplatået er vel knapt 100 m. langt og ca. 50 m. bredt, altså intet stort område. Fjellet er så å si loddrett og ubestigelig til alle kanter, særlig mot vest og nordvest, her er bergveggen over 50 m. høy. Også mot syd danner naturen en god beskyttelse, i det borgen her avsluttes av en fra 5 til 15 m. høy bratt fjellskrent. I tillegg til dette er det så bygget en ca. 30 m. lang mur langs toppen av skrenten. Muren er bygget utelukkende av tørr stein, til dels ganske store. Den er godt bevart, mange steder over meteren høy, med fint bevarte murskift (se f.eks. foto nr. 3). Bredden veksler fra 1 - 1.5 til over 2 m. Mot øst er fjellkanten helt stupbratt, her trenges ingen kunstig forsvarsmur. Letteste adgang til borgen er vel fra nordøst, her er det óg sperret med en kort mur.

Selve borgarealet består så å si bare av nakne bergflaten, dels dekket av mose og med noe skog i revner og sprekker. Det eneste sted som kanskje kunne undersøkes nærmere, var en forsenkning i terrenget som lå litt nedover i vestskråningen, nokså midt i borgen. Her så det ut til å ha vært en brønn eller et slags vannreservoar, selv om stedet ikke holdt vann ved mitt besök. Enkelte andre steder var óg bergflaten flekkervis dekket av et litt tykkere jordlag.

Ellers bör det kanskje nevnes at det i vestveggen på fjellet like nord for borgen, men utenfor denne, ligger en ganske stor hule. Det er ganske besværlig å komme til denne, som har en litt trang åpning, men vider seg noe ut innover. Der så ikke ut til å ha vært bebodd, og hula har vel heller ikke noe med borgen å gjøre.

Fra borgen hadde en et flott rundskue utover Lågendalen. I nord kunne en meget godt se til Borgaren, en annen bygdeborg på elvens vestsida opp for Evju-gårdene. I sør ser en helt til Hvittingfoss og Tuft. Helt nord i Lårdal, på grensen til Buskerud, ligger en annen bygdeborg, Tjuveborg, opp for Ottestad. Dessverre kunne en ikke se helt hit, da det høye Skinnesfjell stenger for utsynet, men ifølge utsagn fra flere folk i bygda skal Skinnesfjell ha vært benyttet som vardeplass, som vardetopp.

Ellers kan nevnes at det ligger en bygdeborg

Innberetning
F. Storm-Munch
1954

til i Sandsvær, på Ulebergåsen opp for Hvamgårdene,
på den andre siden av elva, og rett nord for Borga-
ren.

Borge øvre av Borge (gnr.25, brnr.4).

Eier: Karl Ulleberg, Komnes.

Komnes s., Sandsvær p. Buskerud.

1954 v/J.Storm Munch
22/5 1962 v/E.Skjelsvik
og B. Myhre.

18/7-1964

v/G.M.How, M.Klövstad

Oppå det bratte fjellplatået ca. 100-150 m rett ø for husene på gården, ligger en bygdeborg, som kalles "Tjubørje". Bare den søndre del av bergryggen er benyttet til borg, og denne del er adskilt fra resten av fjellet ved en dyp og trang kløft. Borgplatået er knapt 100 m . N-S og ca. 50 m Ø-V, altså intet stort område. Fjellet er så og si loddrett og ubestigelig til alle kanter, særlig mot vest og nord-vest, her er bergveggen over 50 m høy. Også mot SØ danner naturen en god beskyttelse, idet borgen her avsluttes av en fra 5 til 15 m høy bratt fjellskrent. I tillegg til dette er det så bygget en ca. 30 m lang mur langs toppen av skrenten. Muren er bygget utelukkende av tørr stein, til dels ganske store. Den er godt bevart, mange steder 1-1½ m høy, med fint bevarte murskift (se fotos). Utsiden av muren er rett, innsiden skrå. Bredden veksler fra 1-1½ til over 2 m. Mot øst er fjellkanten helt stupbratt, her trenges ingen kunstig forsvarsmur. Letteste adgang til borgen er vel fra NØ, her er det óg sperret med en kort mur.

Selve borgarealet består så og si bare av nakne bergflaten, dels dekket av mose og med noe sko i revner og sprekker. Det eneste sted som kanskje kunne undersøkes nærmere, var en forsenkning i terrenget som lå litt nedover i vestskråningen, nokså midt i borgen. Her så det ut til å ha vært en brønn eller et slags vannreservoar. Forsenkningen der vannhullet er, går tversover borgen i Ø-V-lig retning. Vannhullet er firkantet 2 x 3 m og ½ m dypt. Ved besøk 22.5. 1962 var det fullt av vann. Enkelte andre steder var óg bergflaten flekkevis dekket av et litt tykkere jordlag.

Ellers bør det kanskje nevnes at det i vestveggen på fjellet like N for borgen, men utenfor denne, ligger en ganske stor hule. Det er ganske besværlig å komme til denne, som har en litt trang åpning, men vider seg ut noe innover. Der så ikke ut til å ha vært bebodd, og hulen har vel heller ikke noe med borgen å gjøre.

Borge øvre av Borge (25;4), Sandsvær p., Busker. (forf. s.)

Fra borgen har en et vidt utsyn N-over Lågendalen; bl.a. mot den dominerende "Børjar'n", en annen bygdeborg på elvens vestsida opp for Evju-gårdene.

Helt N i Lardal, på grensen til Buskerud, ligger en annen bygdeborg, Tjuveborg, opp for Ottestad. Det høye Skinnesfjell stenger for utsynet ^{til N,} men iflg. utsagn fra flere folk i bygda skal Skinnesfjell ha vært benyttet som vardeplass.

Ejlers kan nevnes at det ligger en bygdeborg til i Sandsvær, på Ulebergåsen opp for Hvamgårdene, på den andre siden av elva, og rett N for "Børjar'n".

Foto: Leica 372; 21a-22; N-delen av muren fra SSV.
" " 372; 22a-23. Murens utsida (den best bevarte del) fra SØ.

Cfr. O. Rygh: Ab. 1882 s. 46 nr. 90.

N. Nicolaysen: NF 170 og Ab. 1893 s. 177.

B. Hougen: Ab. 1928 s. 47, nr. 75.

1964:

Supplerende opplysninger:

Flyfoto: F 64-242-2312 R 1